

Høringssvar vedr. forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Barnets Reform)

Valby den 29.01.2010

Børns Vilkår takker for invitationen til at afgive høringssvar vedr. forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Barnets Reform).

Indledningsvis vil Børns Vilkår også gerne takke for en konstruktiv proces i forbindelse med Barnets Reform. Blandt andet har de afholdte dialogmøder givet mulighed for gode, spændende og kvalificerede drøftelser af den nutidige og fremtidige sociale indsats for socialt udsatte børn og unge i Danmark.

Børns Vilkårs helhedsvurdering er, at lovforslaget i høj grad kan være med til at styrke kvaliteten i kommunernes arbejde med udsatte børn og unge. Og ikke mindst kan lovforslaget på en række centrale områder være med til at styrke udsatte børn og unges rettigheder og sikre hensynet til barnets tarv.

Særligt vil Børns Vilkår fremhæve følgende positive elementer i lovforslaget:

- Lovens nye formålsbestemmelse (nr. 5)
- Ny hjemmel til udveksling af oplysninger (nr. 9)
- Hurtigere adgang til at gennemføre § 50 undersøgelse uden forældresamtykke (nr. 10 og 11)
- Prioritering af efterværn (nr. 44, 61-65)
- Prioritering af barnets ret til samvær (nr. 53)
- Nedsættelse af aldersgrænse for at klage fra 15 år til 12 år (nr. 55)
- Præcisering af regler om den udvidede underretningspligt (nr. 81)
- Den udvidede adgang til at klage (nr. 84, 85, 86)
- Ny sammensætning af Børn- og unge-udvalget (nr. 1)

Børns Vilkår vil desuden gerne fremhæve det positive i, at lovforslaget i høj grad bygger på ny forskning og dermed forsøger at leve op til idealet om en vidensbaseret socialpolitik.

På enkelte områder stiller Børns Vilkår sig kritisk overfor forslagens indhold, særligt hvad angår:

- Fjernelse af krav om tværfaglig gruppe (nr. 8)
- Udeladelse af dele af § 50 undersøgelse (nr. 12)

- Samlet børnefaglig undersøgelse af flere børn i familien (nr. 16)
- Fjernelse af redegørelse for tidligere iværksatte foranstaltninger ved forelæggelse for børneunge udvalg (nr. 35 og 36)
- Forrang af plejefamilier (nr. 45)
- Ophævelse af krav om standarder for sagsbehandling (nr. 66)
- Afskaffelse af delmål i handleplaner (nr. 67)
- Fælles handleplaner for søskende (nr. 68)
- Uddannelsesniveau for familieplejere (nr. 71 og 72)

Børns Vilkår er på en række punkter bekymrede for barnets retssikkerhed, fx i relation til udvidede muligheder for informationsdeling. Her er det vigtigt med opmærksomhed på, at der ikke tabes informationer ved skift af sagsbehandler eller flytning til ny kommune.

En række forslag begrundes med, at der er et potentiale for afbureaukratisering. Børns Vilkår savner i flere af disse forslag fremlæggelse af reelle situationer, hvor forslagene sparer tid, uden at svække kvaliteten. Dette gælder blandt andet i en række forslag, hvor flere søskende omfattes af fælles arbejdsgange (fælles § 50 undersøgelse og fælles handleplan.) Her er Børns Vilkår stærk bekymrede for, om individuelle hensyn tilsidesættes og fokus flyttes fra et individuelt børneperspektiv til et kollektivt familieperspektiv. Det strider mod ånden i Barnets Reform.

Ydermere savner Børns Vilkår, at Barnets Reform indeholder etablering af en børnetalsperson, der kan fungere som ombudsmandsinstitution for børn, hvilket sammen med den foreslåede udvidelse af Ankestyrelsens kompetencer i højere grad ville have styrket børns retssikkerhed. Børns Vilkår savner i forslaget også, at alle børn og unge tildeles en egen sagsbehandler, så man sikrer, at barnets perspektiv altid er det dominerende i sagsbehandlingen.

Lovforslaget lægger op til, at effekterne af Barnets Reform på den kommunale administration skal evalueres efter to år. Børns Vilkår er enig i dette, men ser gerne, at hele Barnets Reform og ikke mindst virkningen og betydningen af reformen for de udsatte børn og unge undersøges. Børns Vilkår anbefaler i denne sammenhæng, at undersøgelsen/evalueringen inddrager børnenes og de unges eget perspektiv.

I det følgende fremlægger Børns Vilkår sine bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1

Til nr. 1, Konsulentbistand

Børns Vilkår støtter op om mulighederne for at kunne sætte ind med hurtig konsulentstøtte i de tilfælde, hvor denne løsning er den rette. Samtidig er Børns Vilkår dog bekymrede for, om tildeling af konsulentstøtte som social indsats i nogle tilfælde vil blive valgt, fordi forudgående gennemførelse af § 50 undersøgelse ikke er et krav.

Børns Vilkårs anbefaling er:

- At den kommende betænkning og vejledning sikrer, at konsulentstøtte ikke vælges, fordi forudgående gennemførelse af § 50 undersøgelse ikke er et krav.

Til nr. 5, Ny formulering af formålsbestemmelse

Børns Vilkår giver sin fulde støtte til, at formuleringer om ”barnets bedste” har fået en mere fremtrædende plads i loven. Ligeledes støtter vi op om formuleringen af de fem konkrete delmål.

Dog savner Børns Vilkår, at kontinuitet i opvæksten indgår i formålsbestemmelserne. I den gældende Servicelov understreges det, at der skal lægges vægt på kontinuitet i opvæksten (§ 46, stk. 5). Børns Vilkår betragter kontinuitet i opvæksten som helt centralt for udsatte børn og unge.

Børns Vilkår anbefaler:

- At kontinuitet i opvæksten også indføres i forslaget til ny § 46.

Til nr. 6, Børnesamtale efter lovens § 48 ved økonomisk støtte

Inddragelse af barnets perspektiv i sagsbehandlingen gennem børnesamtalen er altid af største vigtighed for Børns Vilkår. Børns Vilkår støtter derfor op om, at der også skal gennemføres en børnesamtale efter lovens § 48, inden der træffes afgørelse om økonomiske tilskud efter den foreslåede § 52 a.

Børns Vilkår ser dog gerne, at Barnets Reform udvider inddragelsen af børn yderligere gennem en justering af § 48. Børns Vilkårs erfaring er, at myndighederne alt for ofte undlader samtalen med barnet med henvisning til § 48, stk. 2, der tillader, at børnesamtalen kan udelades på grund af barnets manglende modenhed eller sagens karakter.

Børns Vilkårs holdning er, at man aldrig må undlade at tale med eller inddrage et barn – uanset barnets modenhed og alder. Samtalen skal blot være afstemt herefter. På den baggrund ser Børns Vilkår gerne en yderligere lovfæstet inddragelse af barnet ved, at § 48, stk. 2 justeres, så det præciseres, at myndighederne uanset barnets modenhed og alder altid skal tale med eller være i personlig kontakt med barnet (eller hvis der er tale om mindre børn, sikre barnets perspektiv ved at tale med andre voksne omkring barnet end forældrene).

Børns Vilkår foreslår, at § 48, stk. 2 omformuleres til:

stk. 2. Myndighederne skal uanset barnets modenhed og sagens karakter altid tale med eller være i personlig kontakt med barnet. Hvis dette ikke kan lade sig gøre, skal sagsbehandler sikre barnets perspektiv ved at tale med andre voksne omkring barnet end forældrene. Dog ikke i de situationer, hvor myndigheden af hensyn til barnets tarv vurderer, at situationen er så akut, at man ikke kan afvente samtale med barnet.

Børns Vilkårs finder herudover, at det er problematisk, at der om børnesamtalen i loven står, at ”... skal der finde én samtale sted med barnet eller den unge herom.” I mange tilfælde lader det til, at forvaltningen tager formuleringen om én samtale meget bogstaveligt, så man lever op til lovens bogstav. Der vil imidlertid være mange situationer, hvor denne ene samtale har fundet sted, men hvor man ikke har givet sig tid til reelt at tale med barnet eller ved opfølgende møder har taget sig tid til at finde en løsning sammen med barnet/den unge, som de kan leve med. Hertil kommer, at der ofte skal mere end en samtale til, før et barn føler tillid til et andet menneske (sagsbehandleren) og derfor føler sig tryk ved at fortælle sin historie.

Børns Vilkår forslår, at formuleringen i § 48 ændres, så der står

stk. 1. ... skal der finde mindst en samtale sted med barnet eller den unge herom.

Til nr. 8, Ophævelse af krav om tværfaglige grupper

De udsatte børn og unge og deres problemer er i høj grad kendte af både sundhedsplejersker, pædagoger og lærere. Derfor er det afgørende for kommunernes evne til at styrke de socialfaglige indsatser, at det tværfaglige samarbejde fungerer, og at frontpersonalet rundt om børnene systematisk inddrages i det tværfaglige samarbejde. De tværfaglige grupper rummer her et stort potentiale for at sikre samarbejdet og inddragelsen. Børns Vilkår oplever, at der i en del kommuner fortsat ikke er etableret de lovbestemte tværfaglige grupper. Andre steder er arbejdet i de tværfaglige grupper aldrig blevet velfungerende. Børns Vilkårs ser dette som et stort problem, da kommunerne generelt mangler tværfaglige og tværsektorielle kompetencer.

Den påtænkte afbureaukratisering virker desværre som et forsøg på at tilpasse loven til en virkelighed, hvor loven ikke følges. Dette frem for at fastholde det oplagte mål om tværfaglighed, som var sigtet med at indføre kravet om de tværfaglige grupper. Der er allerede i dag gode eksempler i nogle kommuner på velfungerende tværfaglige grupper, som der hellere skulle bruge ressourcer på at sprede.

Både lovens § 19 og forslag til den nye formålsbestemmelse tegner et meget overordnet mål om en helhedsorienteret indsats. I modsætning til den nuværende § 49 fremgår det ikke tydeligt, hvilke faggrupper, der bør indgå i et tværfagligt samarbejde. Børns Vilkår kan være bekymret for, at målet om en bedre og mere koordineret tværfaglig indsats ikke i alle tilfælde løftes, hvis der ikke er mere præcise krav til de faglige grupper og kompetencer, der skal indgå.

Frem for at ophæve kravet om tværfaglige grupper, anbefaler Børns Vilkår:

- At der som led i Barnets Reform afsættes ressourcer til at afprøve og udvikle modeller for, hvordan arbejdet i de tværfaglige grupper kan tilrettelægges og organiseres bedre.

Hvis man vælger at gennemføre forslaget, ser Børns Vilkår det som en nødvendighed, at ansvaret for at det tværfaglige samarbejde i kommunerne placeres klart.

Til nr. 9, Ny hjemmel til udveksling af oplysninger om rent private forhold

Børns Vilkår støtter overordnet op om lovforslagets bestemmelser om udvidede muligheder for udveksling af oplysninger om rent private forhold i forbindelse med det tidlige eller forebyggende samarbejde på børn og ungeområdet.

Børns Vilkår mener, at det direkte i loven bør præciseres, at der ved nye oplysninger om det samme barn igen kan udveksles oplysninger som led i det tidlige og forebyggende arbejde. Det er i forslaget beskrevet i bemærkningerne, men Børns Vilkår ser gerne, at det også indføres i selve loven.

Børns Vilkår anbefaler:

- At muligheden for nye udvekslinger af oplysninger præciseres i loven, så det står klart, at nye oplysninger gør det muligt igen at udveksle oplysninger om det pågældende barn.

Forslaget giver Børns Vilkår anledning til bekymring på enkelte punkter. Først og fremmest er Børns Vilkår bekymret for barnets retssikkerhed i forhold til informationsdelingen: Det er vigtigt, at der kun udveksles oplysninger af relevans for barnets trivsel.

Børns Vilkår anbefaler derfor:

- At lovforslaget nøje evalueres med henblik på at afdække, hvilke informationer fagpersonerne deler.

Herudover er Børns Vilkår bekymret for, om der kan gå vigtig information tabt, når informationer udveksles gennem de i bemærkningerne beskrevne drøftelser: ”Denne indledende drøftelse har således til formål så vidt muligt at afdække problemets karakter og kan på baggrund af drøftelsernes konklusioner føre til en række forskellige beslutninger.” Særligt i de tilfælde, hvor der sker sagsbehandlerskift eller barnet flytter til en ny kommune, vil der være en fare for informationstab.

Børns Vilkår anbefaler:

- At der udarbejdes præcise bestemmelser for, hvordan disse drøftelser nedfældes i barnets journal (som en evt. underretning fra samme fagperson ville have været journaliseret).

Til nr. 10 og 11: Børnefaglig undersøgelse (§ 50 undersøgelse) uden samtykke fra forældrene

I en lang række konkrete sager oplever Børns Vilkår, at den samlede præmis for de nuværende §§ 50-51, nemlig det ubetingede forældresamtykke der kun kan fraviges i særlige tilfælde, er problematisk. Børns Vilkår støtter derfor ubetinget op om forslaget om at åbne op for gennemførelse af § 50 undersøgelse uden formelt samtykke fra forældremyndighedsindehaveren.

Børns Vilkår støtter også op om forslagets understregning af, at den børnefaglige undersøgelse så vidt muligt gennemføres i samarbejde med forældrene (§ 50, stk. 1.), og bemærkningernes understregning af, at kommunalbestyrelsen aktivt skal søge at opnå samarbejde med forældrene.

Dette ud fra den overbevisning, at et godt samarbejde med forældrene oftest vil give bedre resultater af det udførte sociale arbejde.

Ligeledes bakker Børns Vilkår op om præciseringen af gældende ret i forhold til omfang og skånsom gennemførelse af § 50-undersøgelsen. Det er vigtigt ikke at bruge flere ressourcer på undersøgelsen end nødvendigt – både af hensyn til barnet og af hensyn til fremdriften i barnets sag.

Forslaget rummer desværre ikke en justering af 50 stk. 8, der påbyder kommunalbestyrelsen i forbindelse med en § 50 undersøgelse altid at vurdere, om der skal foretages en undersøgelse af eventuelle andre børn i familien. Børns Vilkår mener, at myndighederne bør have pligt til at undersøge andre børn i familien, når der træffes afgørelse om anbringelse eller andre indgribende foranstaltninger af et barn i familien (se også bemærkninger til nr. 16).

Børns Vilkår foreslår følgende formulering:

stk. 8. I forbindelse med undersøgelsen skal kommunalbestyrelsen foretage en undersøgelse af eventuelle andre børn i familien.

Børns Vilkår oplever desuden en del tilfælde, hvor kommunen ikke går videre med sager, hvor børnene selv har henvendt sig for at få hjælp på grund af problemer i familien. Det kræver stor overvindelse for et barn at henvende sig til myndighederne for at få hjælp. Derfor er der i den slags sager, uanset forældrenes stillingtagen, behov for en undersøgelse af barnets forhold. § 50 bør desuden tilføjes følgende nye stk. 9:

stk. 9. Kommunen skal iværksætte undersøgelse, hvis et barn eller en ung selv henvender sig for at få hjælp.

Det gælder også for børn, der sammen med den ene forælder har opholdt sig på et krisecenter på grund af vold i familien. Ofte gennemføres der i disse tilfælde *ikke* en undersøgelse af barnets forhold, selv om viden om børn i voldsramte familier tydeligt viser, at børn lider skade, også selv om de ikke nødvendigvis selv udsættes for fysisk vold. Derfor har de behov for særlig støtte og hjælp, og derfor skal deres situation altid undersøges.

Børns Vilkår anbefaler, at § 50 bør tilføjes følgende nye stk.10:

stk. 10. Har et barn opholdt sig med en forælder på krisecenter, skal kommunen undersøge barnets forhold.

Til nr. 12, Konkrete forhold kan medføre udeladelse af dele af § 50 undersøgelse

Børns Vilkår er principielt enig i, at en § 50 undersøgelse ikke skal undersøge irrelevante forhold: Det er indlysende, at en § 50 undersøgelse af et treårigt barns forhold ikke skal omfatte barnets skoleforhold. Dette forhold er i den eksisterende lovgivning håndteret på en fin måde ved, at undersøgelsen ikke skal være mere omfattende end nødvendig (jf. ovenfor).

Børns Vilkår ser på den baggrund ikke nogen umiddelbar grund til at tilføje et stk. 2, der ”præciserer” reglerne. Dette ud fra en bekymring for, om præciseringen kan blive brugt til ”per automatik” at koble dele af en § 50 undersøgelse fra. I tilfælde af, at præciseringen alligevel gennemføres.

Børns Vilkår anbefaler:

- En tydelig vejledning til loven, der på ingen måder giver mulighed for at ”springe over, hvor gærdet er lavest” ved på forhånd at konkludere, at dele af § 50 undersøgelsen er irrelevante.

Endvidere savner Børns Vilkår i bemærkningerne en reel begrundelse og overbevisende eksempler for denne del af forslaget. Det hedder i bemærkningerne, at forslaget er et led i regeringens afbureaukratiseringsplan. Det er imidlertid svært at se, at der er noget reelt lavere tidsforbrug i de eksempler, som anføres i bemærkningerne. Som det er efter den gældende lovgivning, er det jo f.eks. fuldt tilstrækkeligt at notere om det 3-årige barns skolegang, at det ikke er relevant. Det kan næppe spare tid. Hvis det ikke er muligt at redegøre for reelle situationer, hvor der reelt spares tid, uden at det forringer kvaliteten af undersøgelsen, bør forslaget fjernes. Herudover anbefaler Børns Vilkår:

- At den tilhørende vejledning til loven understreger, at der altid skal foretages en begrundelse for de dele af en § 50 undersøgelse, som ikke vurderes relevante at gennemføre.

Til nr. 15, Stillingtagen til foreløbig og akut støtte

Børns Vilkår er enig i, at støtten til et barn eller en ung altid skal modsvare behovet og støtter derfor op om forslaget om, at der ved stillingtagen til iværksættelse af støtte, også skal tages stilling til videreførelse af foreløbig eller akut støtte iværksat sideløbende med gennemførelsen af den børnefaglige undersøgelse.

Til nr. 16, Samlet børnefaglig undersøgelse af flere børn i familien

Helt grundlæggende mener Børns Vilkår, at ethvert barn er et selvstændigt individ med egne rettigheder, herunder ret til at blive set på og behandlet som enkeltindivid og selvstændig borger i dets møde og kontakt med myndighederne. Børns Vilkår kan derfor ikke støtte, at kommunalbestyrelsen får mulighed for at lade en eventuel børnefaglig undersøgelse af andre børn i familien indgå i en igangværende undersøgelse – eller at der på anden måde udarbejdes én samlet undersøgelse for flere børn i samme familie.

Ved at udarbejde én samlet undersøgelse for flere børn i samme familie er der en åbenbar risiko for, at væsentlige forhold ved et barn i familien ikke undersøges eller opdages – også selvom der i forslaget tages højde for individuelle problemstillinger og behov.

Igen anføres det, at forslaget er et led i regeringens afbureaukratiseringsplan, og igen savner bemærkningerne reelle situationer, hvor forslaget sparer tid, uden at svække kvaliteten. Det er svært at se forskellen i tidsforbruget på at lave en række individuelle beskrivelser i en undersøgelse, der

omfatter flere børn i forhold til at kopiere de dele af undersøgelsen, der er ensartet for alle børn i familien ind i hver undersøgelse. Bemærkningerne beskriver situationer, der reelt ikke sparer tid. Derfor kan Børns Vilkår frygte, at ændringen vil betyde, at væsentlige forhold for hvert barn ikke afdækkes, og at muligheden for at lave en undersøgelse reelt vil flytte fokus fra et individuelt børneperspektiv til et kollektivt familieperspektiv. Det strider mod ånden i Barnets Reform. Børns Vilkår anbefaler ser hellere, at Barnets Reform indeholder skridt i den modsatte retning.

Børns Vilkår anbefaler:

- At myndighederne skal have pligt til selvstændigt at undersøge andre børn i familien, når der træffes afgørelse om anbringelse eller andre indgribende foranstaltninger af et barn i familien (jf. bemærkningerne til nr. 10 og 11: Børnefaglig undersøgelse (§ 50 undersøgelse) uden samtykke fra forældrene).

Til nr. 19, Foranstaltninger tilpasset barnets problemer og behov

Børns Vilkår bakker fult ud op om denne ændring af § 52, stk. 1 eftersom den eksisterende formulering om ”mindst indgribende foranstaltning” desværre alt for ofte betyder, at de valgte foranstaltninger ikke i tilstrækkelig grad løser barnets problemer.

Til nr. 21, Iværksættelse af støtte samtidig med gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse

Børns Vilkår er yderst tilfredse med den foreslåede præcisering af, at støtte kun kan iværksættes efter en børnefaglig undersøgelse med den tilføjelse, at der kan iværksættes foreløbig eller akut støtte sideløbende med undersøgelsen (§ 52, stk. 2).

Børns Vilkår har med den eksisterende lovgivning i flere konkrete sager oplevet, at myndighederne har henholdt sig til, at de er i gang med en § 50-undersøgelse og derfor ikke kan iværksætte foranstaltninger, før undersøgelsen er afsluttet. Med præciseringen håber vi ikke, at flere børn skal mødes med denne – forkerte – fortolkning.

Til nr. 22 og 25, Sammenskrivning af støtteformer

Børns Vilkår deler opfattelsen af et for stort overlap mellem de to støtteformer og støtter derfor forslaget.

Til nr. 30, Støtte til forældre

Børns Vilkår er enige i vigtigheden af at støtte forældrene til at få løst de problemer, som ligger bag en anbringelse, så de kan varetage omsorgen for barnet eller den unge ved en eventuel hjemgivelse eller ved samvær med barnet eller den unge under anbringelsen. Børns Vilkår støtter derfor denne del af Barnets Reform (§ 54 nyt stk. 1).

Til nr. 32, Iværksættelse af behandling af problemer uden samtykke

Børns Vilkår støtter op om denne del af forslaget.

Til nr. 35 og 36, Indhold i indstilling til Børn- og unge-udvalg

Børns Vilkår støtter selve formålet om at præcisere sammenhængen mellem den børnefaglige undersøgelse, handleplanen og indstillingen til børn og unge-udvalget således, at det bliver helt klart, at der ikke *skal* have været iværksat andre og mindre indgribende former for foranstaltninger forud for indstillingen om en anbringelse uden samtykke.

Børns Vilkår vurderer imidlertid ikke, at de ændrede krav til indstillingen om en anbringelse uden for hjemmet uden samtykke er den rette måde at nå målet.

Børns Vilkår bakker op om den del af forslaget, der handler om at lade indstillingen omfatte den børnefaglige undersøgelse. Dette vil give udvalget et bedre beslutningsgrundlag. Børns Vilkårs støtter ikke, at tidligere foranstaltninger tages ud af indstillingen.

Børns Vilkår anbefaler:

- At Børn- og unge-udvalget fortsat bør foretage deres vurderinger på baggrund af en indstilling indeholdende en redegørelse for de foranstaltninger, der tidligere har været iværksat. Ved at vurdere barnets samlede historik, opnås et væsentligt bedre grundlag for en evt. beslutning om anbringelse.

Argumentet for at udelade de tidligere foranstaltninger fra redegørelsen er, at kommunalbestyrelsen da ikke i samme omfang skal producere nyt materiale til indstillingen, men kan anvende eksisterende materiale. Børns Vilkårs vurdering er her, at såfremt journaliseringen i de enkelte sager har den nødvendige kvalitet, vil dette ikke være for ressourcekrævende i forhold til de opnåede gevinster for udvalget.

Til nr. 39, Ankestyrelsens kompetencer

Børns Vilkår støtter overordnet op om, at Ankestyrelsen får udvidede kompetencer til at gå ind i afgørelser truffet efter Servicelovens kapitel 11 og 12.

Dog så Børns Vilkår gerne, at Ankestyrelsens kompetencer blev udvidet endnu mere til også at omfatte prøvelse af det socialfaglige skøn, der ligger til grund for den enkelte afgørelse. Dette kunne f.eks. ske som en prøvelse af de enkeltelementer, som indgår i skønnet. En sådan udvidelse vil sikre, at Ankestyrelsen reelt kan være med til at sikre, at afgørelserne i barnets sag er truffet i overensstemmelse med barnet eller den unges bedste.

Børns Vilkår er enige i de dele af forslaget, der klart flytter kompetencer fra De sociale nævn til Ankestyrelsen (ny § 65, stk. 2).

Der er dog fortsat et stort behov for at styrke børns faktiske muligheder for at klage. Formelt har børn en række muligheder for at klage, bl.a. til Det Sociale Nævn, Ankestyrelsen og Folketingets Ombudsmand. Men der er tale om klageadgange, der entydigt henvender sig til voksne, og som i for ringe grad besidder de nødvendige kompetencer til at håndtere børn og unges henvendelser. Næsten ingen børn og unge benytter således muligheden for at klage.

Børn og unges retsstilling bør efter Børns Vilkårs vurdering styrkes gennem oprettelse af en børnetalsperson efter den model, som Børnerådet med opbakning fra en bred vifte af organisationer har foreslået. En børnetalsperson vil være en markant styrkelse af børn og unges retssikkerhed. Børns Vilkår ser det som en stor mangel ved Barnets Reform, at der ikke er etableret en børnetalsperson.

I lovforslaget lægges der op til, at Ankestyrelsen fremover inden 8 uger efter modtagelsen af en underretning skal have besluttet, om sagen skal tages op til behandling (punkt 3.2.3.3 i de almindelige bemærkninger). Da vi taler om sager, der ofte vedrører børn og unge, der lever under helt uacceptable forhold, forekommer en sagsbehandlingstid på 8 uger som alt for lang tid. Ikke mindst for de børn og unge der selv måtte rette henvendelse til Ankestyrelsen.

Til nr. 40, Kommunale plejefamilier

Børns Vilkår er enige i behovet for mere fleksible regler på familieplejeområdet.

Børns Vilkår finder det positivt, at lovforslaget lægger op til forbedrede arbejdsvilkår for den nye særlige gruppe af plejefamilier.

Kommunale plejefamilier er målrettet børn og unge med særlige vanskeligheder. For mange af disse er alternativet en døgnanbringelse. Børns Vilkår finder det i denne sammenhæng relevant at følge udviklingen af børn og unge i de nye kommunale plejefamilier tæt – evt. forskningsbaserede undersøgelser, hvor de kommunale plejefamilier sammenlignes med øvrige anbringelsesformer.

Se også Børns Vilkårs øvrige bemærkninger på familiepleje (fra nr. 69).

Til nr. 44, Efterværn

Børns Vilkår er helt enige i prioriteringen af efterværn som middel til at sikre en god og tryk overgang for udsatte unge i deres overgang til voksenlivet. De foreslåede ændringer i forhold til efterværn støttes derfor.

Børns Vilkår mener grundlæggende, at alle unge, der har været anbragt skal have tilbud om efterværn. Forskningen viser, at selv unge, der har været gennem forholdsvis velfungerende anbringelser, ofte har et svagt netværk og er sårbare i de sociale relationer, både i forhold til familie, venner og arbejdsfællesskaber. Derfor tyder mange forskningsresultater på, at kommunerne overvurderer disse unges muligheder for at klare sig helt uden efterværn, fordi de måske er i gang med uddannelse, er i job mv. Her er det afgørende for den unge og for samfundet, at de succeser, som er opnået ikke tabes på gulvet, fordi den unge ikke tilbydes en fortsat støtte, f.eks. en mentor

eller anden type kontaktperson. Derfor bør efterværn være en ret for alle unge, der har været anbragt uden for hjemmet.

Til nr. 45, Nære omsorgsrelationer

Børns Vilkår mener, at valget af anbringelsessted og -form altid skal være styret af et ønske om bedst muligt at kunne imødekomme barnets eller den unges behov. Børns Vilkår kan derfor ikke støtte den del af lovforslaget, hvor familiepleje som anbringelsesform får forrang. Forrangen opstår gennem betoningen af, at det forud for en anbringelse skal vurderes, om en anbringelse i en plejefamilie er mest hensigtsmæssig under hensyntagen til barnets eller den unges behov (sidste del af § 68, stk.2).

Børns Vilkår anbefaler:

- I § 68, stk. 2, 2. pkt. udgår følgende: ”Forud for en anbringelse skal det vurderes, om en anbringelse i en plejefamilie, jf. § 66, nr. 1-3, er mest hensigtsmæssig under hensyntagen til barnets eller den unges behov”.

Grunden til, at vi ikke kan støtte dette, er en frygt for, at familiepleje altid bliver udgangspunktet. Og at der kun vælges andre anbringelsesformer i undtagelsestilfælde. Man kan også frygte, at nogle kommuner i nogle sager af økonomiske grunde vil vælge den billigere familiepleje som anbringelsesform – og at lovens fremhævelse af familieplejen vil blive anført som det ”officielle” argument herfor. Imødekommen af barnets eller den unges behov skal altid være styrende i valget af anbringelsessted og -form. Efter Børns Vilkårs mening er de nære relationer, som en plejefamilie kan tilbyde, af stor betydning for barnets opvækst. Det er dog af største vigtighed, at man i denne sammenhæng anerkender behovet for udbygget efteruddannelse, sparring og støtte fra kommunen samt supervision (se også punkt 70 og 71.)

Børns Vilkår støtter op om andre dele af lovforslaget. Vi er enige i vigtigheden af at opfylde børn og unges behov for et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile relationer til voksne (første del af § 68, stk.2). Børns Vilkår vil desuden udtrykke sin tilfredshed med bemærkningernes understregning af, at ikke alle børn og unges behov vil kunne varetages bedst i en plejefamilie. Ønsket om bedst muligt at kunne imødekomme barnets eller den unges behov må som nævnt ovenfor altid være udgangspunktet for valgt af anbringelsessted og -form.

Børns Vilkår er enige i den del af lovforslaget (§ 68, stk.3), der påbyder den anbringende kommune så vidt muligt at vælge samme anbringelsessted til søskende, der skal anbringes eller er anbragt (med de nævnte forbehold for andre løsninger).

Børns Vilkår bakker også op om den del af forslaget (§ 68, stk.4), der giver barnet ret til en støtteperson – og ret til hjælp til at undersøge potentialerne herfor. Børns Vilkår er tilfredse med at se, at det i bemærkningerne gøres klart, at der er tale om en ret og ikke en pligt – barnet skal naturligvis have mulighed for at takke nej til at få en eksisterende relation med en voksenperson formaliseret gennem en udpegning som støtteperson.

Til nr. 48, Høring af anbringelsessted

Børns Vilkår er enige i, at anbringelsesstedets erfaringer og vurderinger kan være en stor del af grundlaget for at træffe afgørelser, der har stor betydning for barnet. Børns Vilkår støtter derfor op om, at til at høre det konkret relevante anbringelsessted i forbindelse med afgørelser vedrørende anbragte børn og unge i forbindelse med afgørelser om samvær, om hjemgivelse og om ændring af anbringelsessted (§69, stk. 5).

Til nr. 49, Vurdering af indsats hver 6. måned

Børns Vilkår bakker op om denne del af forslaget.

Til nr. 50 og 51, Opfølgning på handleplaner

Børns Vilkår bakker op om forslaget om, at den anbringende kommune skal afholde en samtale med barnet eller den unge på anbringelsesstedet mindst to gange om året mod nu én gang årligt (§ 70, nyt stk. 2).

Børns Vilkår støtter også op om, at samtalerne afholdes uden tilstedeværelse af ansatte på anbringelsesstedet, hvis dette hæmmer et godt udbytte af samtalen for barnet. Dog bør det i selve lovtæksten ikke formuleres som, at samtalen bør gennemføres ”uden andres tilstedeværelse”. Det bør altid være barnet eller den unge, der afgør om der evt. skal deltage andre personer i samtalen, herunder en selvvalgt bisidder jf. § 48a, der giver børn ret til at lade sig bistå af andre.

Børns Vilkår anbefaler:

- At det i lovtæksten tydeliggøres, at barnet har ret til at vælge, hvem der skal deltage i samtalen.

Til nr. 53, Barnets ret til samvær

Børns Vilkår oplever under den nuværende lovgivning, at en del børn og unge påtvinges kontakt og samvær med forældrene mod deres vilje. Det er åbenlyst, at fastsættelse af samvær og kontakt mod barnets eller den unges vilje ikke er barnets tarv. Og i mange sammenhænge vil et sådant samvær uden opbakning fra barnet kunne svække effekten af en anbringelse.

Børns Vilkår bakker derfor varmt op om denne del af Barnets Reform (§ 71, stk. 1), hvor hensynet til barnet eller den unge kommer til at stå over forældrenes ønske om kontakt og samvær. Børns Vilkår bakker tillige varmt op om, at barnets eller den unges med forslaget får ret til samvær udvides til at omfatte barnets eller den unges netværk i form af søskende, bedsteforældre eller andre nære relationer.

Til nr. 54, Undersøgelse uden for hjemmet og regulering af samvær

Børns Vilkår støtter op om denne del af Barnets Reform.

Til nr. 55, Gratis advokatbistand under en klagesag

Børns Vilkår er særdeles tilfredse med dette forslag.

Til nr. 61-65, Efterværn

Børns Vilkår støtter op om denne del af Barnets Reform. Børns Vilkår mener dog grundlæggende, at *alle* unge, der har været anbragt, bør have ret til efterværn, hvis de selv ønsker det.

Børns Vilkår anbefaler:

- At lovforslagets nye § 76, stk. udvides, så alle anbragte unge som minimum har ret til en kontaktperson.

Til nr. 66, Ophævelse af krav om standarder for sagsbehandling

Børns Vilkår støtter ikke denne del af forslaget. Dette ud fra en vurdering af, at standarder for sagsbehandling er en del af fundamentet under god sagsbehandling.

Samtidig giver standarder for sagsbehandling borgerne, og naturligvis primært de udsatte børn og unge, en bedre retssikkerhed, fordi standarder for sagsbehandling medvirker til åbenhed og gennemsigtighed i forhold til de krav, som kommunen sætter for egen sagsbehandling. Derved bliver det lettere for borgerne at vurdere, om den enkelte kommune lever op til egne målsætninger for god sagsbehandling. Derfor svækket forslaget retssikkerheden for de udsatte børn og unge.

Til nr. 67, Delmål i handleplaner

Børns Vilkår er uenige i reduktionen i indholdet i handleplaner og støtter ikke denne del af Barnets Reform.

Forslaget indeholder ikke reelle begrundelser og eksempler på, hvordan de nuværende administrative byrder ved at tage stilling til alle seks forhold i handleplanen, kan reduceres, uden samtidig at svække kvaliteten. Sammen med de svækkede krav til indholdet af § 50 undersøgelsen i forhold til de seks undersøgelsesforhold rummer dette forslag en alvorlig risiko for, at undersøgelser og handleplaner fokuserer på de forhold, som umiddelbart forekommer at være vigtigst, og at kommunerne i nogle tilfælde vil overse forhold, der ikke umiddelbart er tydelige, herunder ikke vil udforme handleindsatser i forhold til præcis de forhold. Dette er efter Børns Vilkårs vurdering stærkt bekymrende.

Afskaffelse af kravet om delmål er i direkte modsætning til den tendens, som der i mange kommuner er til at arbejde mere målrettet med forandringsteori, hvor delmål er en naturlig del af arbejdet for at opnå de opsatte mål.

Børns Vilkår erkender, at mange kommuner og sagsbehandlere ikke i det daglige arbejder systematisk med at opstille delmål. Dertil kommer, at mange handleplaner end ikke indeholder mål for indsatserne. At sagsbehandlere, jf. de almindelige bemærkninger, giver udtryk for, at de har

svært ved at skelne mellem mål og delmål, kan efter Børns Vilkårs vurdering ikke bruges som argument for at fjerne kravet om delmål. Det understreger derimod behovet for at opkvalificere sagsbehandlerne i at arbejde mere systematisk med mål og delmål for det sociale arbejde. Opstilling af delmål er et grundelement i socialfagligt arbejde i forhold til løbende at kunne vurdere, om indsatserne virker efter hensigten, og hvorvidt handleplanen skal revideres.

Med den ene hånd indføres strammere krav om tilsyn (herunder to årlige samtaler med barnet/den unge), og med den anden hånd afskaffes de krav om delmål, som netop er en del af det fundament for at vurdere, om indsatserne virker, og om barnet på de forskellige områder opnår de ønskede forbedringer.

Ydermere vurderer Børns Vilkår, at der er en klar modsætning mellem forslaget om at reducere indholdet i handleplaner og de almindelige bemærkninger til lovforslaget, hvor det hedder at: ”Forslaget har til formål at præcisere, at handleplanen er et centralt styringsredskab for indsatsen, og at tilsynet skal tage udgangspunkt i opfølgning på de mål, der fremgår af handleplanen.”

Børns Vilkår støtter dog op om, at der med i handleplanen for unge, der er fyldt 15 år, skal opstilles konkrete mål for den unges overgang til voksenlivet (§ 140 stk. 5). Det vil medvirke til at sikre en bedre sammenhæng mellem indsatser i ungdommen og efterværn. Også i den sammenhæng forekommer afskaffelse af kravet om delmål u hensigtsmæssigt, da det netop i en langsigtet plan for 15-åriges udvikling på bl.a. skole, uddannelse mv. er åbenlyst vigtigt at have en række delmål at styre efter.

Til nr. 68, Fælles handleplaner for flere børn i en familie

Som tidligere anført i dette høringssvar, mener Børns Vilkår helt grundlæggende, at ethvert barn er et selvstændigt individ med egne rettigheder, herunder ret til at blive set på og behandlet som enkeltindivid og selvstændig borger i dets møde og kontakt med myndighederne. Børns Vilkår kan derfor ikke støtte, at det bliver muligt for kommunalbestyrelsen at udarbejde én fælles handleplan for alle børn i familien (§§ 140, stk. 8).

Børns Vilkårs manglende støtte til denne del af forslaget skal ses i sammenhæng med, at lovforslagets § 1, nr. 16 om muligheden for at udarbejde én fælles undersøgelse for alle børn i familien heller ikke kan støttes.

Ydermere vil det være grundlæggende problematisk at udarbejde fælles handleplaner for børn, der ikke er anbragt samme sted. Det er et totalt opgør med fokus på det enkelte barn og at se de enkelte børns særlige behov.

Til nr. 69, Godkendelse af familieplejer

Børns Vilkår støtter op om, at konkret godkendte plejefamilier ikke skal være afskåret fra at tage søskende, det måtte være anbragt af to forskellige kommuner.

Til nr. 70-71, Uddannelse af familieplejere

Med lovforslaget lægges der op til, at plejefamilierne skal ”have ret til minimum 2 dages efteruddannelse ud over det lovpligtige kursus i at være plejefamilie”. Børns Vilkårs klare vurdering er, at plejefamilierne løser en meget vigtig og ofte meget vanskelig opgave. Efteruddannelse og løbende supervision er derfor afgørende forudsætninger for en vellykket anbringelse. Børns Vilkår mener derfor ikke, at to dages efteruddannelse er nok per år.

Børns Vilkår er af den mening, at omfanget af efteruddannelse i princippet altid bør matche familieplejernes aktuelle opgaver og udfordringer forbundet med det barn/de børn, som de har i pleje. Herudover så vi gerne en yderligere markering af, at familieplejerne har ret til supervision.

Børns Vilkår anbefaler derudover:

- At det i loven sikres, at alle kommunale familieplejere har en børnefaglig uddannelse. Og at familieplejerne opnår ret til at blive koblet på et fagligt, professionelt netværk, f.eks. i tilknytning til en institution for kommunale.

Til nr. 78, Tilsyn med tilbud

Børns Vilkår er enig i, at pædagogiske målsætninger og metoder også skal indgå i det driftsorienterede tilsyn.

Til nr. 79, Reduktion af tilsyn

Børns Vilkår kan ikke støtte, at det generelle driftsorienterede tilsyn, jf. § 148 stk. 1 og 2, ikke skal omfatte konkret godkendte plejefamilier, konkret godkendte kommunale plejefamilier og netværksplejefamilier undtages fra det driftsorienterede tilsyn. Børns Vilkår kan se, at man ønsker at fjerne dette tilsyn som en del af afbureaukratiseringstiltagene, hvilket er stærkt bekymrende set ud fra et børneperspektiv.

Børns Vilkår anbefaler:

- At der fortsat føres driftsorienteret tilsyn med konkret godkendte plejefamilier, konkret godkendte kommunale plejefamilier og netværksplejefamilier.

Til nr. 81, Den udvidede underretningspligt

Børns Vilkår er yderst tilfredse med denne del af Barnets Reform.

Indarbejdelse af de administrativt fastsatte regler om underretningspligt i loven er efter Børns Vilkårs vurdering en god måde at klargøre indholdet af den udvidede underretningspligt. Børns Vilkår er meget tilfredse med denne ændring af loven (den foreslåede § 153, stk. 1).

Børns Vilkår er ligeledes meget tilfredse med den foreslåede § 153, stk. 1, nr. 2 om underretninger ved kendskab til eller antagelse om, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte, at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte eller et barn en ung år er udsat for vold eller andre overgreb.

Børns Vilkår anbefaler dog følgende udvidelser:

- At underretningspligten også gælder, hvis forhold inden fødslen giver fagpersonen anledning til bekymring for forældre- eller omsorgsevnen i et vordende forældreskab. Der er i dag kun forpligtelse for fagpersoner som læger, jordemødre mv. til at underrette vedr. gravide, hvis der er tale om misbrugsproblemer. Det er ikke tilstrækkeligt for at sætte tidligt ind med hjælp og støtte til at håndtere forælderrollen.

Den foreslåede § 153, stk. 2, 1. pkt. giver mulighed for at udarbejde regler om underretningspligt for andre grupper af personer, der under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til forhold, som bevirker, at der kan være anledning til foranstaltninger efter denne lov. Dette er en uændret videreførelse af den gældende § 153, stk. 2. Børns Vilkår anbefaler dog:

- At selve loven inkluderer flere relevante grupper, herunder privatpraktiserende psykologer og/eller andre former for terapeuter.

Børns Vilkår støtter, at den underrettende person skal oplyses, om underretningen har givet anledning til undersøgelser eller foranstaltninger vedr. det pågældende barn (§ 153, stk. 3). Med henblik på at sikre barnets retssikkerhed, ser Børns Vilkår i denne forbindelse gerne, at der allerede fra starten holdes øje med, hvilke informationer, der videregives til den underrettende person (gennem en ekstern undersøgelse eller som en del af Ankestyrelsens praksisundersøgelser).

I tilknytning til de nye bestemmelser om den udvidede underretningspligt, anbefaler Børns Vilkår:

- At mulighederne for at underrette Ankestyrelsen bliver tydeliggjort og præciseret
- En forstærket indsats for at højne kendskab hertil i målgruppen
- At Ankestyrelsen som kommunalbestyrelsen skal oplyse den underrettende person, om underretningen har givet anledning til undersøgelser eller foranstaltninger vedr. det pågældende barn.

Til nr. 84, 85 og 86, Klageadgang

Børns Vilkår giver sin store støtte til denne del af Barnets Reform. Ret til at klage over afgørelser i ens sag er en væsentlig forbedring af børn og unges retsstilling. Dette gælder såvel i forhold til klager over afgørelser af kommunalbestyrelsen og af børn- og unge-udvalget.

Som tidligere nævnt i dette høringssvar, er der et meget stort behov for at styrke børns faktiske muligheder for at klage i Danmark. Formelt har børn godt nok muligheder for at klage til Det Sociale Nævn, Ankestyrelsen og Folketingets Ombudsmand. Disse klageadgange er imidlertid entydigt henvendt til voksne besidder ikke de nødvendige kompetencer til at håndtere børn og unges henvendelser. Børns Vilkår vil derfor igen foreslå, at børn og unges retsstilling opgraderes ved etablering oprettelse af en børnetalsperson efter den model, som Børnerådet med opbakning fra en bred vifte af organisationer har foreslået. En børnetalsmand vil – igen som tidligere nævnt – være en markant styrkelse af børn og unges retssikkerhed.

Til § 2

Til nr. 1, Børn- og unge-udvalgets sammensætning

Børns Vilkår er særdeles tilfredse med denne del af Barnets Reform. Børns Vilkår mener grundlæggende, at behandlingen af de komplicerede børnesager i kommunerne altid bør ske med så stor faglig ekspertise som muligt. Det bør være hævet over enhver mistanke, at beslutninger i disse sager træffes ud fra andre hensyn end barnets bedste. Børns Vilkår hilser derfor forslaget meget velkomment. Børns Vilkår støtter derfor forslaget om ny sammensætning af Børn- og unge-udvalget.

Til nr. 6, Opsættende virkning

Børns Vilkår støtter denne del af forslaget, da det kan være med til at sikre stabilitet i barnets eller den unges liv – uanset om barnet/den unge får medhold i sin klage eller ej.

Med venlig hilsen

Peter Albæk
Formand

Dorthe Lysgaard
Direktør